

Başkası Merkezli Düşünüş Ölçeği (BMDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Başkası Merkezli Düşünüş Ölçeği (BMDÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17317>

Özet

Başkası Merkezli Düşüsel Ölçeği (BMDÖ), bireylerin düşünce, duygu ve davranışları ne ölçüde başkalarına onayına, yargılarına veya beklentilerine bağlı olduğunu ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, Ü. Horozcu ve A. C. Güneş tarafından 2019 yılında yapılan bir güvenilirlik ve geçerlik çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur. Yapılan analizler, ölçeğin güçlü yapısal geçerliğe sahip olduğunu ve toplam varyansın önemli bir kısmını açıklayan dört alt boyuttan oluştuğunu göstermiştir. BMDÖ, bireylerin sosyal çevreleriyle etkileşimlerinde düşüsel motivasyon ve onay arayışı düzeylerini değerlendirmek için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Başkası Merkezli Düşüsel Ölçeği, BMDÖ, Psikometrik Özellikler, Sosyal Değerlendirme, Onay Arayışı, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Ümit Horozcu, Ahmet Celalettin Güneş

Amaç

BMDÖ'nün temel amacı, bireylerin kendilerini başkalarına gözünden değerlendirme eğilimlerini, yani düşüsel kaynakları ölçmektir. Bu ölçek, bireyin öz-değerini ve duygusal tepkilerini ne kadar düşüsel kaynaklara (beşenilme, takdir edilme, eleştirilmekten kaçınma) dayandırdığını tespit etmeyi hedefler.

Ölçek, bu yapıyı dört ayrı alt boyutta ele alarak, bireyin sosyal etkileşimlerdeki hassasiyetini ve dışarıdan gelen tepkilere karşı gösterdiği tepkisel yoğunluğu derinlemesine incelemeye olanak tanır. Böylece psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarında bireylerin sosyal kaygı ve dışarıya bağımlılık düzeylerinin belirlenmesine yardımcı olur.

Yapı

Başkası Merkezli Düşüsel Ölçeği (BMDÖ), bireyin içsel motivasyon yerine düşüsel motivasyon kaynaklarına aşırı bağımlı olma eğilimini temsil eden çok boyutlu bir psikolojik yapıdır. Bu yapı, özellikle sosyal onay ihtiyacı, eleştiriye karşı hassasiyet ve sosyal ortamlarda kabul görme arzusu ile karakterizedir.

Ölçek, bu yapıyı ölçerken dört temel faktörü ortaya çikarmıştır:

Beğenilme ve Değer Görme: Başkalar tarafından takdir edilme ve önemli görülme ihtiyacı.

Sosyal Temas: Sosyal ilişkilerde kurulan etkileşimin duygusal sonuçlarına karşı hassasiyet.

Değerlendirilme: Başkaların bireyin başarıları veya hataları bilme potansiyeline karşı duyulan rahatsızlık.

Yaranma ve Hoş Görünme: Kendi düşüncelerinden saparak başkalarına yaranma veya onların gözünde iyi görünme çabası.

Geçerlik

BMDÖ'nün yapı geçerliği, hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri (DFA) ile incelenmiştir. Örneklem uygunluğunu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri **.910** olarak tespit edilmiştir. Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, bu da verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, modelin mükemmel uyum iyiliğini sergilediğini göstermiştir. Temel uyum indeksleri şunlardır:

Ki-Kare/Serbestlik Derecesi Oranı (χ^2/df): 2.55 ($\chi^2 = 122.6$, $Df = 48$).

Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü (**RMSEA**): 0.076.

Normlaştırılmış Uyum İndeksi (**NFI**): 0.93.

Normlaştırılmış Uyum İndeksi (**NNFI**): 0.94.

Karşılaştırılabilir Uyum İndeksi (**CFI**): 0.95.

Standart Ortalama Kalanların Karekökü (**SRMR**): 0.056.

Uyum İyiliği İndeksi (**GFI**): 0.93.

Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (**AGFI**): 0.89.

Bu değerler (özellikle CFI ve NFI'nin .90'ın üzerinde olması ve RMSEA ile SRMR'nin kabul edilebilir sınırlar içinde kalması), ölçeğin teorik yapıya yüksek düzeyde doğrulanmış olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach's Alpha katsayısıyla değerlendirilmiştir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan genel Alpha katsayısı **.80** olarak tespit edilmiştir, bu da ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Dört alt boyutun güvenilirlik katsayıları ise şöyledir:

Beğenilme ve Değer Görme Faktörü: .73

Sosyal Temas Faktörü: .74

Değerlendirilme Faktörü: .63

Yaranma ve Ho? Görünme Faktörü: .61

Alt boyutlar?n güvenilirlik katsay?lar? kabul edilebilir düzeylerde olmakla birlikte, özellikle De?erlendirilme ile Yaranma ve Ho? Görünme faktörlerinin katsay?lar? (s?ras?yla .63 ve .61) alt s?n?rda yer almaktadır.

Faktör Analizi

Yap?lan faktör analizi sonucunda, özde?eri (eigenvalue) 1'in üzerinde olan 4 faktörün bulundu?u belirlenmi?tir. Bu dört faktör, ölçe?in ölçtü?ü toplam varyans?n %60.9'unu aç?klamaktadır. Bu yüksek aç?klanan varyans oran?, BMDÖ'nün ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde kapsad???n? göstermektedir.

Ölçek, orijinal olarak 24 madde ile geli?tirilm?, ancak psikometrik analizler sonucunda 11 maddeye dü?ürülerek dört alt boyutlu yap?s? kesinle?tirilm?tir. Do?rulay?c? faktör analizi, bu dört faktörlü yap?n?n verilerle uyumlu oldu?unu ispatlam???tır.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: Ka??t/Kalem veya Dijital Uygulama

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Yeti?kinler)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma, üniversite ö?rencileri ve yeti?kinler üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Bireysel öz-bildirim. Maddeler, 5 dereceli Likert ölçe?i üzerinden yan?tlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

D??sal Motivasyon, Sosyal Kayg?, Onay Ba??ml?l???, Öz-De?er, Psikolojik Ölçek, Likert Ölçe?i, Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: acgunes@istanbul.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazma Adresi: İstanbul Üniversitesi (Sorumlu Yazar Ahmet Celalettin Güneş)

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Test Geliştirme Yılı: 2019

Özinler ve Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlar için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ek Bilgi: Ölçeğin orijinal makalesine Dergipark üzerinden erişim sağlanabilmektedir.

Kaynaklar

Horozcu, Ü., & Güneş, A. C. (2019). Başkası Merkezli Dissallık Ölçeği (BMDÖ)'nin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 171-202.

DOI: <https://doi.org/10.32955/neu.ilaf.2019.5.2.01>

Makale Başlantısı: dergipark.org.tr

PDF İndirme Başlantısı: Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: baskasi-merkezli-dissallik-olcegi-bmdo-toad.pdf

Başkası Merkezli Dissallık Ölçeği (BMDÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Derecelendirme: 5'li Likert (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum)

Bir elimi uyuşturduğum gün boyu etkisinden kurtulamam.

İnancımı yitirdiğime inanıyorsa, bunu başkalarıyla benimle paylaşmam.*

Kaybımın başkaları tarafından paylaşılması beni çok üzer.

Başkaları tarafından paylaşılmak benim için çok önemlidir.

Biriyle tartışma yapıyor muyum bu etkisinden kolayca kurtuluyorum.

Hatalarıma yüzüme karşı söylenmesi, haklı da olsa canımı acıtır.

Başkası olduğum işlerin/derslerin başkaları tarafından bilinmesi beni rahatsız etmez.*

Ortamda söylediklerimden hoşlanılmayacak birinin olması umurumda olmaz.*

Bir şey yapacağım zaman insanlar ne der diye pek düşünmem.*

İnsanların gözünde değerli olmak benim için çok önemlidir.
Kendim öyle düşünmediyim/inanmadım halde onlara

ARABPSYCHOLOGY.COM